

CELTNIECĪBA LATVIJĀ. 1940. – 1990. GADI

Latvijas Būvinženieru savienības valde I. Niedola kunga vadībā strādā pie grāmatas «Latvijas būvniecības vēsture būvinženieru skatījumā» sagatavošanas. Darba lauks un apskatāmo jautājumu loks ir ļoti plašs, un veiksmīgi veicams tas būs tikai tad, ja tā apspriešanās piedalīsies plašas būvinženieru aprindas. Tāpēc LBS valde nolēma jau uzrakstītos rakstus šajā jomā publicēt žurnālā «Praktiskā Būvniecība». Iespējams, ka daudziem būs papildinājumi, varbūt citāds, savs skatījums uz aplūkojamo jautājumu. Tāpēc lūdzam savus priekšlikumus un ierosinājumus nosūtīt žurnāla redakcijai. Sniedzam jūsu vērtējumam kārtējo publikāciju (iepriekšējos žurnāla numuros bija raksti par Latvijas ceļiem, tiltiem, lidlaukiem, Rīgas vecajiem dambjiem, ostas krastmalām, enerģētisko būvniecību Latvijā un dažādiem būvniecības aspektiem Latvijas pilsētās un laukos līdz 1940. gadam, kā arī celtniecības bibliogrāfija no 1820. līdz 1945. gadam).

Juris Noviks

Bija pagājis tikai nedaudz vairāk par divdesmit gadiem kopš Pirmā pasaules kara un tā izraisītās revolūcijas beigām, kas Latvijas tautsaimniecībai nodarīja lielus zaudējumus, kad atkal mūsu zeme tika ierauta Otrā pasaules kara virpuļos. Un no jauna vēlreiz smagi cieta Latvijas tautsaimniecība. Latvijas pilsētās un laukos tika iznīcināts 5790 rūpniecības uzņēmumu, 53 elektrostaciju, 47 tūkstoši dzīvojamu māju, 186 dzelzceļa stacijas un liels skaits citu objektu. Latvijā nestrādāja neviens osta, jo Lie-

skaitā ietverot kvalitātes jautājumus un citu pasūtītāja funkciju pildīšanai iestādēs un ministrijās tika izveidotas Kapitālās celtniecības pārvaldes vai daļas. Viens no ministra vietniekiem vai izpildkomitejas priekšsēdētāja vietniekiem nodarbojās ar celtniecības jautājumiem un to koordināciju savas organizācijas ietvaros un bija personīgi atbildīgs par šo jomu.

Celtniecības politikas veidošanai un izvirzīto uzdevumu kontrolei republikā darbojās šāda struktūra (1. att.).

Latvijas Komunistiskās partijas Centrālajā komitejā (LKP CK) bija izveidota Celtniecības nodaļa.

Ministru padomē ar celtniecības jautājumu vadīšanu un koordinēšanu republikas griezumā nodarbojās viens no Ministru padomes priekšsēdētāja vietniekiem. Kā tā darba orgāns

1. att. Celtniecības vadības struktūras shēma Latvijas PSR

pājas un Ventspils ostai bija nodarīti lielāki vai mazāki postījumi, bet Rīgas osta bija pilnīgi iznīcināta. Iznīcināti bija vēl 619 lieli un vidēji tilti. Daudz postījumu bija nodarīts Latvijas dzelzceļam. Karadarbības rezultātā bija cietuši vēl arī daudz citu objektu kā Latvijas pilsētās, tā arī laukos. Kara radītie kopējie zaudējumi pēc tā laika aplēsēm sasniedza apmēram 20 miljardus rubļu.

Uzreiz pēc kara liela uzmanība tika pievērsta kapitālajai celtniecībai. Šāda uzmanības pievēršana kapitālās celtniecības jautājumiem nebija nejaušība, jo pēc būtības vienīgā tautsaimniecības nozare, kas, attīstot savu darbību, varēja likvidēt tautsaimniecībai nodarītos zaudējumus, bija celtniecība. Tādēļ pēc Otrā pasaules kara celtniecība tika uzskatīta par vienu no svarīgākajām tautsaimniecības nozarēm un tās atjaunošanai un attīstībai tika veltīta liela uzmanība.

Celtniecības vadības struktūra tika izveidota līdzīga republikas tautsaimniecības vadības struktūrai, un tajā piedalījās visu līmeņu republikas vadības orgāni.

Celtniecības jautājumu risināšanai, kā arī celtniecības nodrošināšanai ar projekta dokumentāciju, celtniecības procesa kontrolei, tajā

Latvijas Ministru padomes Lietu pārvaldē bija izveidota Celtniecības nodaļa ar 10–12 darbiniekiem. Šās nodaļas darbinieki gatavoja uzdevumu materiālus šim Ministru padomes priekšsēdētāja vietniekam, valdības lēmumu projektus celtniecības jautājumos, kā arī veica pieņemto lēmumu un uzdevumu kontroli.

Republikā atbilstošā vissavienības orgāna sastāvā darbojās izveidotā LPSR Valsts celtniecības lietu komiteja. Šis republikas celtniecības vadības posms vissavienības un republikas likumdošanas robežās noteica tehnisko politiku celtniecībā, organizēja republikānisko celtniecības normatīvu izstrādāšanu un apstiprināšanu, tipu projektu izstrādi, kontrolēja celtniecības kvalitāti un savas kompetences robežās piedalījās ar celtniecību saistīto zinātnisko jautājumu risināšanā un koordinēšanā. Šīs visas minētās iestādes bija augstākā ranga orgāni celtniecības vadīšanai republikā.

Kā zemāko celtniecības pārvaldes posmu šajā iestāžu piramidā jāatzīmē ministriju un iestāžu Kapitālās celtniecības nodaļas un pārvaldes, kā arī rajonu un republikāniskās padotības pilsētu Kapitālās celtniecības daļas. **PS**

(Turpinājums sekos)